

Utenriksdepartementet,
Seksjon for miljø og bærekraftig utvikling,
Postboks 8114 Dep.,
0032 Oslo.
miljosek@mfa.no

Oslo, 3. juni 2006

SABIMA
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold

Kristian Augustsgt. 7A
P.b. 6784 St.Olavs plass
0130 Oslo
Tlf: 22 36 36 41
Faks: 22 20 06 66

sabima@sabima.no
www.sabima.no
org.nr: 980202062
bankgiro: 5010 05 02671

Regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid Høringsuttalelse på utkast av 2. mai 2006

SABIMA takker for tilsendt høring. Vi synes miljøhandlingsplanen viser flere gode forbedringer i forhold til tidligere utkast, og vi er tilfredse med at biomangfold og vann er kommet sterkere fram. Det er dessuten gledelig å se at det sivile samfunn/frivillige organisasjoner har fått en tyngre vektlegging.

SABIMA har noen kommentarer til enkelte avsnitt i høringsutkastet.

I kapittel 1 må som premisser også nevnes flere av våre avtaler, konvensjoner og andre forpliktelser på miljøområdet: Plan of Action fra World Summit on Sustainable Development i Johannesburg i 2002, UN Millennium Declaration og Millennium Development Goals, UNEPs Millennium Ecosystem Assessment 2005 og UNDPs Human Development Report 2005.

Strategiene listet opp i kapittel 2.1 er gode og viktige, men vi etterlyser også en strategi for å ta i bruk frivillige organisasjoners kompetanse og nettverk i tilfeller hvor dette kan være hensiktsmessig.

SABIMA er godt fornøyd med, og mener det er en riktig prioritering, at bærekraftig forvaltning og biomangfold i kapittel 2.2 blir fremmet som de største innsatsområdene. Vi har imidlertid to kommentarer til dette. Det ene er at begrepet "bevaring og" må inn foran "bærekraftig forvaltning". Selv om det er viktig å holde et hovedfokus på bærekraftig bruk, særlig til beste for de fattigste, er også en del biomangfold avhengig av et strengere vern og spesifikt avsatte verneområder. For det andre vil SABIMA understreke at det er viktig at et solid fokus holdes på "naturlig" biomangfold. Vi er naturligvis enige i at biomangfold i landbruket, og rettigheter i forbindelse med dette, er et viktig tema. Samtidig vil vi advare mot å legge for stor vekt på å fokusere på "landbruksmangfold" på bekostning av annet biomangfold. Selv om mange land har umiddelbare behov og kriser i forhold til matforsyning, som sikkert delvis kan spores tilbake til uheldig forvaltning av mangfoldet av domestiserte planter og dyr, vil det være kortsiktig for mange av de samme landene (og ikke minst visse andre land, der matvaresikkerheten er noe bedre) å skyve fokuset på "naturlig" biomangfold ut på sidelinjen. Etter SABIMAs mening er allerede mange biologisk sett ødelagte eller sterkt reduserte naturmiljøer, eller vil om kort tid bli, like kritisk for fattige menneskers hverdagsliv (vann, brensel, erosjon, turistinntekter, bærekraftig høsting, livskvalitet m.v.) som tilgang til egnede landbruksarter.

Frivillige organisasjoner er viktige innehavere av kompetanse i naturfaglige spørsmål og på miljø. Dessuten er det en velprøvd og anerkjent politikk fra norsk side å bygge opp sivilsamfunnet i samarbeidslandene, herunder sterke frivillige organisasjoner. Selv om temaet behandles i kapittel 3.3, bør det presiseres i siste kulepunkt i kapittel 2.3 at Norge også vil bidra til å bygge opp miljøkompetanse og kapasitet i *frivillige organisasjoner*.

Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) er en paraplyorganisasjon for følgende foreninger:

Forum for Natur og Miljø – Kulturøkologene – Norges Sopp og Nyttevekstforbund – Norsk Biologforening – Norsk Botanisk Forening – Norsk Entomologisk Forening – Norsk Limnologisk Forening – Norsk Ornitologisk Forening – Norsk Zoologisk Forening – Norske Havforskere Forening – Seksjon for toksikologi v/ NSFT – Siste Sjanse

Under kapittel 3.2 står følgende: "*arbeide for at GEFs styre klargjør og spisser institusjonens mandat og operative arbeid for bedre kjemikalieforvaltning og skogtiltak (herunder støtte til bærekraftig skogforvaltning)*," Det høres utmerket ut at GEF "klargjør og spisser", men det kommer ikke klart fram hva som egentlig ligger bak dette. Etter vårt syn må det presiseres på hvilken måte mandat og arbeid skal forbedres, og spesielt er vi opptatt av at begrepet "bærekraftig skogforvaltning" går nøyte etter i sømmene. I manges øyne er "treplanting" i seg selv en bærekraftig aktivitet, men i realiteten avhenger dette sterkt av hva slags trær man planter. Det finnes en rekke ganske ferske eksempler på at bistandsmidler er brukt til å plante fremmede treslag som gjør mer skade enn nytte for naturmiljø (inklusive erosjonsproblemer og vannforsyning) og lokalbefolkning. I Sør-Afrika er det pågående prosjekter med kostnader på flere titalls millioner (per prosjekt!) for å *fjerne* fremmede treslag fra områder der de på ulike måter gjør skade!

I begynnelsen av kapittel 3.3 er det en utmerket omtale av det sivile samfunn med vekt på frivillige organisasjoner. Vi vil imidlertid sterkt råde til å bytte ut ordet "miljøbevegelse" med "miljøorganisasjoner". Også i norsk miljødebatt blir disse to begrepene ofte forvekslet, for eksempel ved at meningen til en eller flere spesifikke miljøorganisasjoner attribueres til "miljøbevegelsen". For det første er en "miljøbevegelse" (om den finnes) en svært mangfoldig og sprikende masse, som trolig ville måtte sies å inneholde langt flere organisasjoner enn de som vanligvis benevnes som "miljøorganisasjoner". For det andre er det sjelden slik at hele "miljøbevegelsen" er enige om et virkelighetssyn eller løsningsbeskrivelser. I forbindelse med handlingsplanen for miljøbistand virker det upassende at Norad skulle bidra til å bygge en "bevegelse" i et annet land. Noe ganske annet er å bidra til å bygge spesifikke *organisasjoner*, som kanskje i sin tur kan arbeide for å skape en "folkebevegelse" i sitt eget land.

I forbindelse med omtalen av næringslivet i kapittel 3.3 må det presiseres at norske bistandsmidler til norsk næringslivssatsing i utviklingsland må brukes strategisk til å fremme overordnede miljømål, som en del av miljøintegreringen i all norsk bistand.

Fremmede (introduserte) arter er et betydelig globalt miljøproblem. Vi savner et kulepunkt i kapittel 4.1, samt tekstlig omtale, som viser at hindring av spredning av fremmede arter er et innsatsområde Norge skal bidra til.

I nest siste avsnitt dukker følgende setning opp: "Et eksempel på et slikt land er Brasil." Brasil er utvilsomt viktig i denne sammenheng, men SABIMA mener likevel det virker rart å trekke fram et enkelt land som eksempel når det også finnes store biomangfoldverdier i en rekke andre land (for eksempel Kongo, Etiopia, Indonesia m.fl.).

I kapittel 4.1 bør det komme fram at også internasjonale NGOer som IUCN, WWF, WRI og BirdLife International kan være gode partnere for gjennomføring av arbeidet med biomangfold.

Kapittel 4.2 inneholder etter SABIMAs mening mye bra. Vi foreslår likevel et ekstra kulepunkt etter første punkt:

- bidra til å øke forståelsen av våtmarkers og vannsystemers funksjon og behov for beskyttelse

I forbindelse med kapittel 5.2 vil SABIMA understreke at god rapportering på miljøbistand er avgjørende for å sikre god styring, måloppnåelse, ressursbruk samt støtte i mottaker- og giverland. Rapporteringen skal være relevant, objektiv og godt dokumentert, slik at beslutningstakere og samfunn kan følge med og engasjere seg i hva miljøbistanden går ut på og oppnår. Rapporteringen skal vise best mulig hva som er resultatet for fattigdom og miljø av norsk miljøbistand.

Rapporteringen skal skille tydelig mellom hva som er faktisk ressursbruk på rene miljøtiltak og hva som er ressursbruk på tiltak der miljø er et av flere hensyn. Man må være svært varsom med prosjekter som i utgangspunktet kan sies å skade (lokal)miljøet (for eksempel vannkraftutbygging), men som ved norsk deltakelse får en bedre miljøprofil enn de ellers trolig ville ha fått. Selv om man på denne måten oppnår en miljøgevinst ved norsk bistand, er det likevel tvilsomt å rubisere dette som "miljøbistand".

Området "miljørettet bistand" har de senere år ifølge rapportering til Stortinget ligget rundt 15 % av bistanden. Dette er et naturlig nivå å videreføre, med den forutsetning at miljøinnholdet i denne innsatsen er reelt og av høy kvalitet.

Kapittel 6 i handlingsplanen fokuserer på at økt miljøkompetanse vil være nødvendig i hele bistandsforvaltningen. Det er SABIMA helt enig i, og det listes en del gode tiltak i så måte. Men etter SABIMAs mening søker man for snevert hvis man bare fokuserer på kontakt mellom bistands- og miljøforvaltningen. Man burde også trekke på krefter i fagmiljøer innen miljø, både ved universitetene, forskningsinstituttene, næringslivet og frivillige organisasjoner for å støtte og skole bistandsforvaltningen på ulike områder.

SABIMA ønsker lykke til med slutføringen av denne viktige handlingsplanen!

Vennlig hilsen

Rune Aanderaa
Daglig leder